

Növényismeret

(néhány kiválasztott növény jellemzése)

v.2014.09

HARASZTOK TÖRZSE (PTERIDOPHYTA)

Korpafüvek osztálya (Lycopsida)

Korpafüfélék családja (Lycopodiaceae)

kapcsos korpafü (*Lycopodium clavatum*)

Zsurlók osztálya (Sphenopsida)

Zsurlófélék családja (Equisetaceae)

mezei zsurló (*Equisetum arvense*)

mocsári zsurló (*Equisetum palustre*)

Páfrányok osztálya (Pteropsida)

Fodorkafélék családja (Aspleniaceae)

aranyos fodorka (*Asplenium trichomanes*)

gimpáfrány (*Phyllitis scolopendrium*)

Pajzsikafélék családja (Aspidiaceae)

erdei pajzsika (*Dryopteris filix-mas*)

Édesgyökerűpáfrányfélék családja (Polypodiaceae)

közönséges édesgyökerű-páfrány (*Polypodium vulgare*)

Rucaörömfélék családja (Salviniaceae)

rucaöröm (*Salvinia natans*)

Kapcsos korpafű (*Lycopodium clavatum*)

1. Besorolás:

Harasztok törzse (Pteridophyta)

Korpafüvek osztálya (Lycopsidea)

Korpafüfélék családja (Lycopodiaceae)

2. Jellemzés:

Ősi testfelépítésű haraszt (villás elágazás). Kúszó hajtás hajtásvégek 5-15 cm magasra emelkednek, pikkelyszerű levelek 3-4 mm hosszúak, szálasak és sűrűn borítják a hajtásait. Sporangiumok egyformák (homospóras harasztok)

3. Faji bélyegek:

Levél fehér szőrben végződik. Spóraszórás: Júl-szept.

4. Elterjedés, élőhely:

Savanyú talajokon (fenyves) szórványosan

5. Természetvédelmi helyzet: **Védett!**

Mezei zsurló (*Equisetum arvense*)

1. Besorolás:

Harasztok törzse (Pteridophyta)

Zsurlók osztálya (Sphenopsida)

Zsurlófélék családja (Equisetaceae)

2. Jellemzés:

A alakváltozással fejlődik: klorofill nélküli, halvány fertilis (spóráképző) hajtások kora tavasszal megjelennek, ezek csúcsain alakulnak ki a pajzs alakú sporofillumokból álló sporofillumfüzérék (1db/hajtás). spórák gömbölyűek, zöldek (klorofill).

A termőszár elszáradása után hajtanak ki a zöld színű, fotoszintetizáló meddőhajtások. Örvös állású hajtások, redukált levelek.

3. Faji bélyegek:

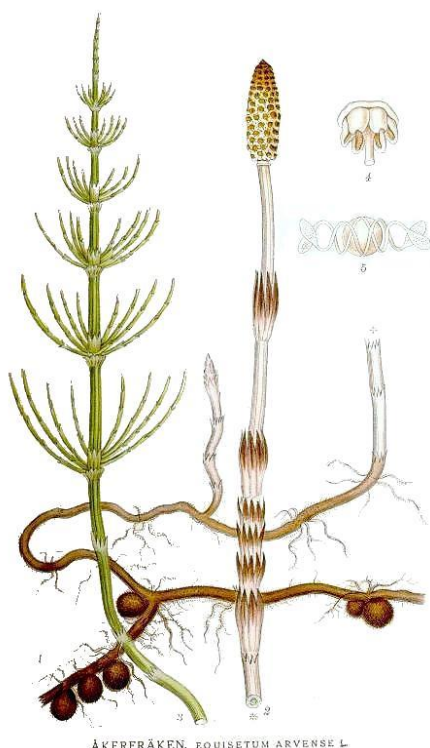
A spórátermő szár egyszerű, el nem ágazó, világos- vagy vörösesbarna színű, finoman bordás, csúcsán tobozszerű spórátermő résszel, csomóin laza, kürtőszerű hüvelyekkel.

Májusban jelennek meg a meddő szárak, kb. 10-50 cm magasak, tövüknél kb. fél cm vastagok, zöld vagy szürkészöld színűek, kemény, érdes felületűek, 6-20 mély barázdával, belül csövesek, a csomókon tömöttek. A szártagok a 3-14 cm hosszúak, minden csomó felett az összenőtt levelekből keletkezett, a szárat gyűrűszerűen körülfogó hüvely látható, amelynek szélén 3-4 mm hosszú, barna színű fogak fejlődnek. Az oldalágak örvösen állnak, 4-5 élűek, mély barázdájúak és gyakran újból elágazók, szintén érdes tapintatúak, mert éleiken hullámosan szagot hordozó borda húzódik végig. Ág tömör. Spóraérés: március-április.

4. Elterjedés, élőhely:

Holarktikus. Gyakori nedves réteken. Déli féltekén inváziós.

5. Természetvédelmi helyzet: szedhető (gyógynövény), GY

Mocsári zsurló (*Equisetum palustre*)

1. Besorolás:

Harasztok törzse (Pteridophyta)

Zsurlók osztálya (Sphenopsida)

Zsurlófélék családja (Equisetaceae)

2. Jellemzés:

Homospórák. Magas kovártartalmú haraszt.

3. Faji bélyegek:

Szár kb. 3mm vastag, rendszerint 6-8 árokkal. Központi üreg a szár átmérője felénél kisebb.

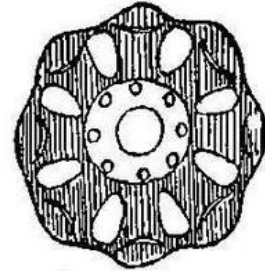
Ág üreges. Mérgező (palusztrin alkaloida)

Spóraérés: július-szeptember

4. Elterjedés, élőhely:

Nedves réteken, mocsarakban.

5. Természetvédelmi helyzet: K

KÄRRFRÄKEN, EUISETUM PALUSTRE L.

Aranyos fodorka (*Asplenium trichomanes*)

1. Besorolás:

Harasztok törzse (Pteridophyta)

Páfrányok osztálya (Pteropsida)

Fodorkafélék családja (Aspleniaceae)

2. Jellemzés:

Izospóras, tagolt testfelépítésű harasztok. Szárnyasan összetett levelek.

3. Faji bélyegek:

Egyszeresen szárnyalt levelei kerekdedek vagy oválisak. A szár fényes sötétbarna vagy fekete. Levélhossza 5-20 cm

Spóraérés: július-szeptember

4. Elterjedés, élőhely:

Árnyas, nyirkos erdőkben, különböző kőzetek repedéseiben. Középhegységen és Dunántúlon gyakori.

5. Természetvédelmi helyzet: K

BERGSPRING, ASPLENIUM TRICHOMANES L.

Gímpáfrány (*Phyllitis scolopendrium*)

1. Besorolás:

Harasztok törzse (Pteridophyta)

Páfrányok osztálya (Pteropsida)

Fodorkafélék családja (Aspleniaceae)

2. Jellemzés:

Izospóras, tagolt testfelépítésű harasztok. Ép levelek.

3. Faji bélyegek:

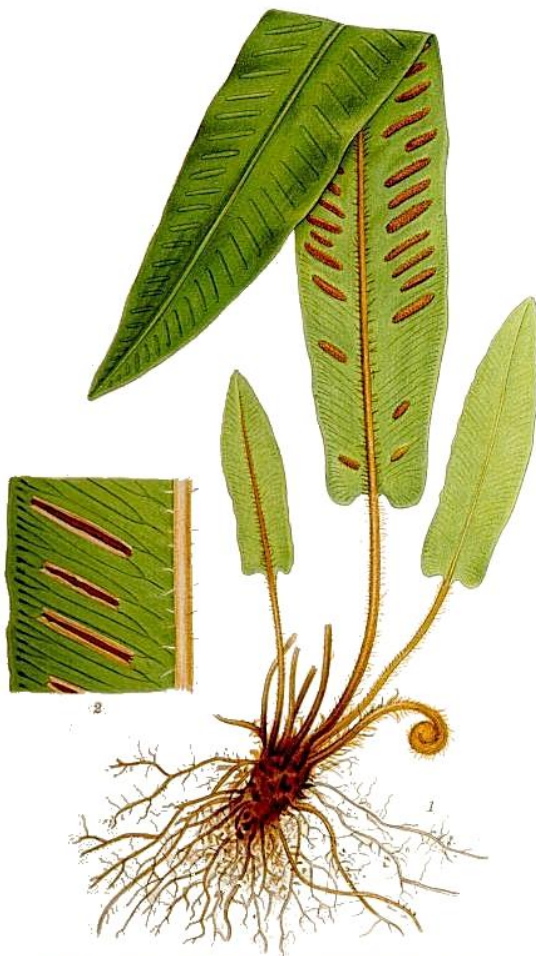
Gyöktörzse függőleges vagy felemelkedő, pelyvaszőrökkel és kúpalakú, kb. 8-10 mm hosszú levélalapokkal fedett. Lemeze bőrnemű, nyelv alakú, ép és épszélű, néha kissé fodros, válla szíves, színe gyengén fénylő. A spóratok-csoportok (sorus) a lemez fonákán szálas, barna, párhuzamos sávokban helyezkednek el, a középérhez ferdén állanak. Gyakran a hosszabb sávok a rövidebbekkel váltakoznak. A sorusokat szálas fátyolka takarja. Levélhossza 10-60 cm Lsz. 3-7 cm

Spóraérés: július-szeptember

4. Elterjedés, élőhely:

Szurdokerdőkben, sziklaerdőkben, bükkösökben. Az Alföldön kutakban.

5. Természetvédelmi helyzet: K, védett !

HJORTUNGA, PHYLLITE, SCOLOPENDRIUM (L.) NEWM.

Erdei pajzsika (*Dryopteris filix-mas*)

1. Besorolás:

Harasztok törzse (Pteridophyta)

Páfrányok osztálya (Pteropsida)

Pajzsikafélék családja (Aspidiaceae)

2. Jellemzés:

Levelei kétszeresen szárnyaltak. Fátyolka vese alakú.

3. Faji bélyegek:

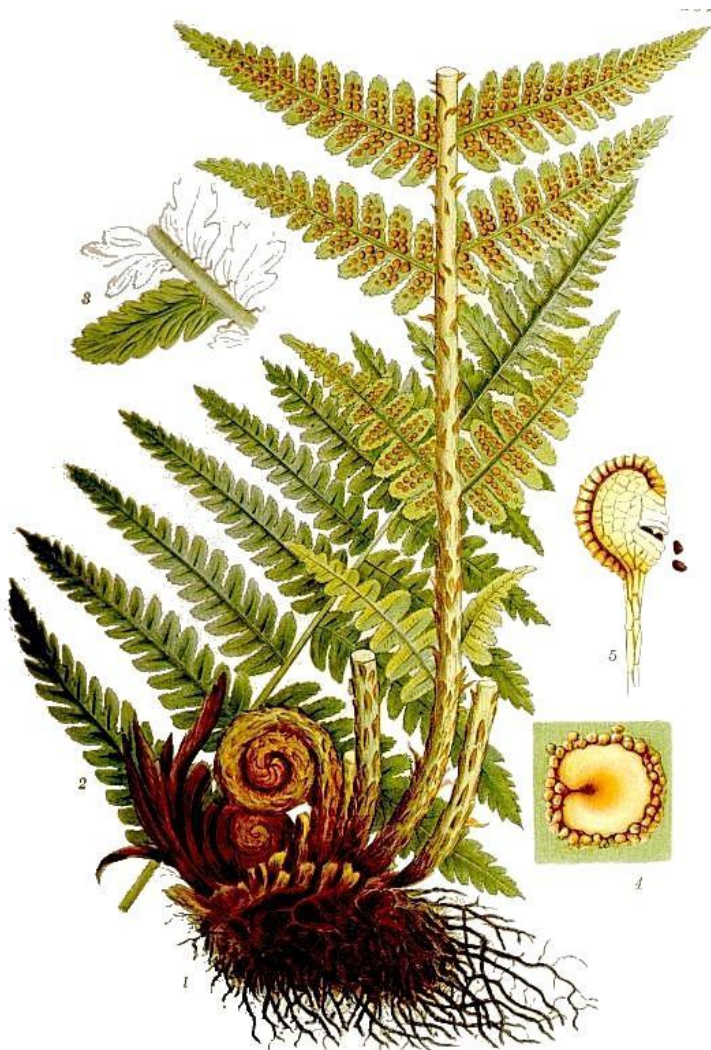
Levélnyélen sűrűn világos pelyvaszőrök vannak. A szoruszok a levél fonákán, vese alakú fátyolkák védelmében ülnek. Gyöktörzséből készült kivonat féregűző hatású. Ált. nagyméretű (-80 cm)

Spóraérés: július-szeptember

4. Elterjedés, élőhely:

Kozmopolita. Üde talajú lomb- és fenyőerdőkben.

5. Természetvédelmi helyzet: K

TRÄJON, DRYOPTERIS FILIX MAS (L.) SCHOTT.

Közönséges édesgyökerű-párfány (*Polypodium vulgare*)

1. Besorolás:

Harasztok törzse (Pteridophyta)

Páfrányok osztálya (Pteropsida)

Édesgyökerűpáfrányfélék családja (Polypodiaceae)

2. Jellemzés:

Levelei egyszeresen szárnyaltak. Levélszél ± ép.

3. Faji bélyegek:

Rhizómája a földben, közvetlenül annak felszíne alatt helyezkedik el vagy pedig a talaj felszínén kúszik. Édes. Ált. 6-12 cm hosszú, 3-8 mm átmérőjű, ± hengeres. A felső részén kiemelkedések láthatók, amelyek korábbi már elpusztult levelek eredési helyei. Felületét apró, hártás, sárgásbarna pikkelyek borítják.

Kifejlett lomblevelei 10-30 cm hosszúak, 3-6 cm szélesek, kissé kiszélesedő levélalappal ízesülnek a szárhoz. A levélnyel viszonylag hosszú, az egész levélnek kb. 1/3-a félhengeres, a fonáknak megfelelő oldalon domború, a levél színe felől lapos. A lomblevél lemeze hosszúkás, lándzsás, szárnyasan osztott, szárnyasan erezett, hegyes csúcsú. A lemeztágok hosszúkásak, csúcsuk tompa, szélük ép vagy csipkés. Lemez fonákán szembetűnnek a másod-, esetleg harmad- vagy többedrágú oldalerek. A levéllemez kopasz, kissé vastag bőrnemű, télen is megmarad. Fonáka világosabb zöld és fakóbb, mint a színe. A felső lemeztágok fonákán többnyire két sorban kb. 2 mm átmérőjű, kiemelkedő, gömbölyű, barna színű szoruszok helyezkednek el. Egy-egy csoportban számos nyeles spóratartó (sporangium) és azon hosszúkás tojásdad, többsejtű sporangiumon vastagfalú sejtréteg (gyűrű v. anulus) figyelhető meg, amelynek a spóratartó felnyitásában van szerepe. A spórák vese alakúak, felületük hálózatos rajzolatú.

Spóraérés: július-szeptember

4. Elterjedés, élőhely:

Mohás sziklagyepekben, erdőkben mohás fatörzseken talajokon. Gyakori.

5. Természetvédelmi helyzet: E (társulásalkotó), gyógynövény

STENSÓTA, POLYPODIUM VULGARE L.

Rucaöröm (*Salvinia natans*)

1. Besorolás:

Harasztok törzse (Pteridophyta)

Páfrányok osztálya (Pteropsida)

Rucaörömfélék családja (Salviniaceae)

2. Jellemzés:

Heterospóras, vízi életmódú, redukált előtelepű páfrányok. Levelek hármásával, örvökben állnak, kettő tagolatlan, víz színén úszó, harmadik vízbe merült gyökérszerű.

3. Faji bélyegek:

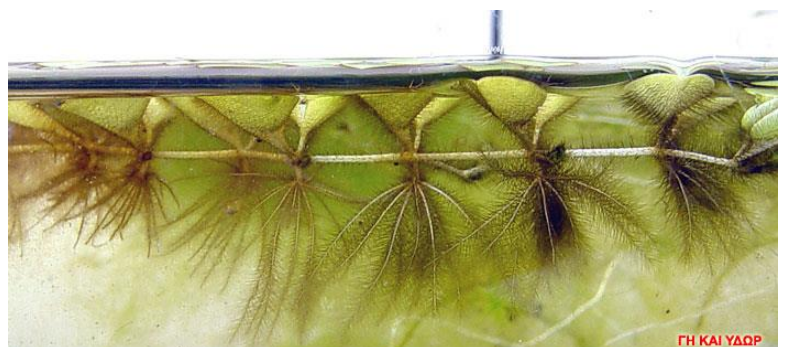
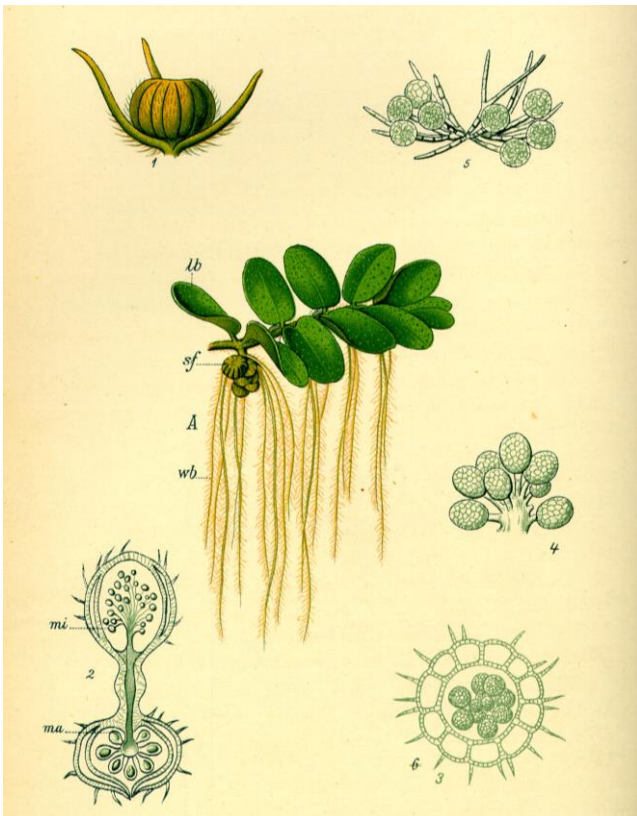
Apró termetű, víz színén lebegő, úszó egyéves. Hajtása 3-20 cm hosszú, amelyen örvösen, három sorban állnak a levelek. A víz felszínén úszó két levélsor képezi az ún. úszóleveleket. Ezek elliptikusak, 1-2.5 cm hosszúak, színük kékeszöld, fonákuk vöröses barna. A levelek színén az erek között, ferde sorokba rendeződöt sűrű szóróképletek találhatóak (papillákon ülő hajszászerű pillák). A harmadik levélsor gyökérszerűvé módosult, rojtos, sallangos (rizofillum), a vízbe lóg és a hiányzó gyökér szerepét pótolja. A spóratokjai (sporangium) 3-8-val ülnek a gyökérszerű levelek között.

Spóraérés: augusztus-október

4. Elterjedés, élőhely:

Lebegő hínártársulások tagja, ritkán semlyéksásosokban, nádasokban, láperdőkben.

5. Természetvédelmi helyzet: E (társulásalkotó), **védett**

Nyitvatermők törzse (Gymnospermatophyta)

Tobozosok/Fenyőfélék osztálya (Coniferopsida)

Fenyőfélék családja (Pinaceae)

lucfenyő (*Picea abies*)

erdeifenyő (*Pinus sylvestris*)

feketefenyő (*Pinus nigra*)

Ciprusfélék családja (Cupressaceae)

közönséges boróka (*Juniperus communis*)

Tiszafafélék osztálya (Taxopsida)

Tiszafafélék családja (Taxaceae)

tiszafa (*Taxus baccata*)

Lucfenyő (*Picea abies*)

1. Besorolás:

Nyitvatermők törzse (Gymnospermatophyta)

Tobozosok/Fenyőfélék osztálya (Coniferopsida)

Fenyőfélék családja (Pinaceae)

2. Jellemzés:

Virágos, fás növények tűlevelekkel. Fásodó toboz termős virágzat. Fa gyanta tartalmú. Tűlevelek szórtan állnak, nincsenek törpehajtások. Tű négyélű, barnás nyele van.

3. Faji bélyegek:

Levél 10-25 mm hosszú, 1 mm széles, négyélű, szúrós hegyű. Levelek az ágakon szórtan állnak. toboz fiatalon felálló, majd csüngő. -16 cm hosszú, 3-4 cm széles.

Virágzás: április-június

4. Elterjedés, élőhely:

Európa hegyvidékein erdőalkotó. Mo-n csak Ny-Dt határövezetében őshonos. Hegyvidékeinken termesztik. Kedvelt díszfa.

5. Természetvédelmi helyzet: K

Erdeifenyő (*Pinus sylvestris*)

1. Besorolás:

Nyitvatermők törzse (Gymnospermatophyta)

Tobozosok/Fenyőfélék osztálya (Coniferopsida)

Fenyőfélék családja (Pinaceae)

2. Jellemzés:

Virágos, fás növények tűlevelekkel. Fásodó toboz termős virágzat. Fa gyanta tartalmú. Tűlevelek törpehajtásokon állnak. Hajtások levelei nem zöldek, törpehajtások tűi zöldek kettesével állnak, tövüket közös hártályos burok öleli.

3. Faji bélyegek:

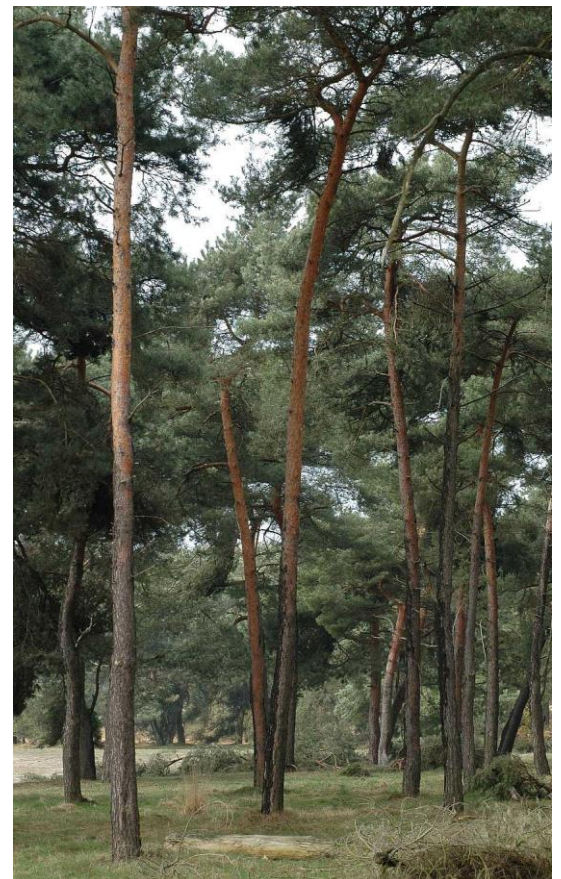
A tűlevél 4-7 cm hosszú, korona laza, levélzete ritkás. A törzs a korona táján és az idősebb ágak rozsdavörösek. A toboz többnyire csüngő, tompás tojásdad 2,5-7 cm hosszú, 3,5 cm széles.

Virágzás: május-június

4. Elterjedés, élőhely:

Mo-n Ny-Dt-on és Bakony északi szegélyén őshonos. Fásításra használják.

5. Természetvédelmi helyzet: K(G)

Feketefenyő (*Pinus nigra*)

1. Besorolás:

Nyitvatermők törzse (Gymnospermatophyta)

Tobozosok/Fenyőfélék osztálya (Coniferopsida)

Fenyőfélék családja (Pinaceae)

2. Jellemzés:

Virágos, fás növények tűlevelekkel. Fásodó toboz termős virágzat. Fa gyanta tartalmú. Tűlevelek törpehajtásokon állnak. Hajtások levelei nem zöldek, törpehajtások tűi zöldek kettesével állnak, tövüket közös hártós burok öleli.

3. Faji bélyegek:

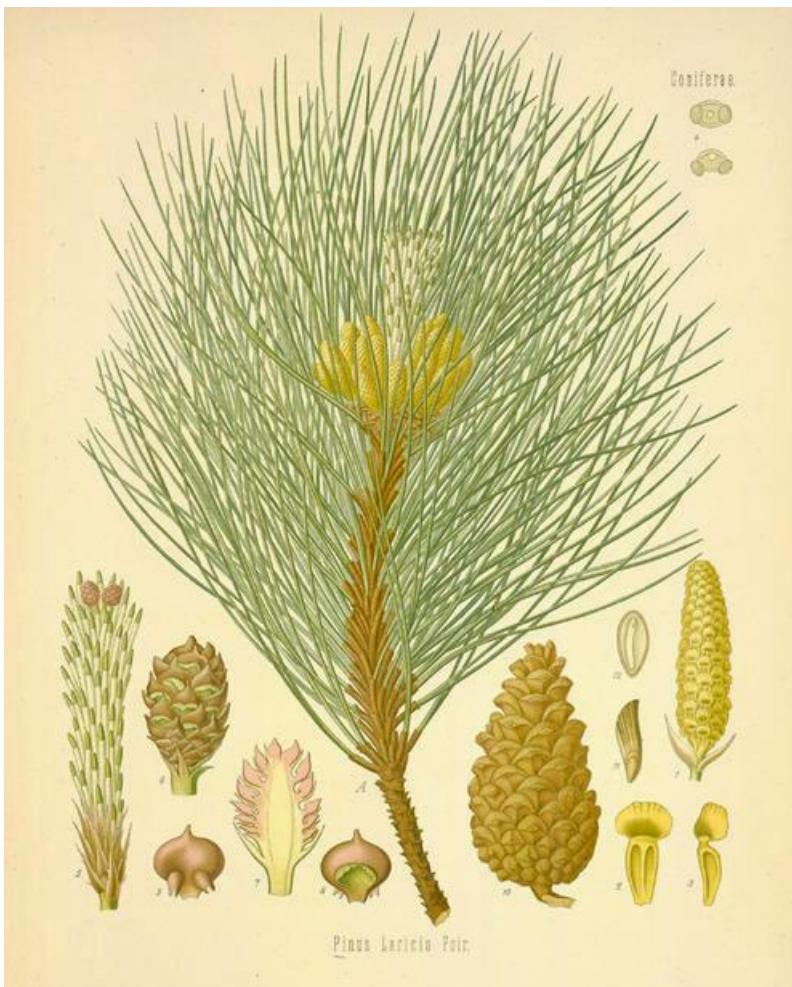
A tűlevél 8-15 cm hosszú, korona ágazata sűrűbb, levélzete tömött, sötétzöld. A törzs a és az idősebb ágak szürkés-feketék. A toboz oldalt álló v. csüngő, tojásdad 5-8 cm hosszú, 3 cm széles.

Virágzás: május-június

4. Elterjedés, élőhely:

Középi hg-ben (őshonossága vitatott). Karbonátos kőzetű talajon pionír. Fásításra használják.

5. Természetvédelmi helyzet: G (gazdasági)

Közönséges boróka (*Juniperus communis*)

1. Besorolás:

Nyitvatermők törzse (Gymnospermatophyta)

Tobozosok/Fenyőfélék osztálya (Coniferopsida)

Ciprusfélék családja (Cupressaceae)

2. Jellemzés:

Toboz éretten nem nyílik fel, bogyószerű. Levelek tű v. pikkely alakúak. Kétlaki örökzöld cserjék.

3. Faji bélyegek:

2-5 m magas, változatos alakú cserje, ritkán kis termetű fa. Kérge sima, szürkésbarna, majd felrepedező, szalagosan leváló. Fiatal hajtásai ízekre tagolódnak, háromélűek, zöldek vagy barnászörösek. Rügyei aprók, tojásdadok, hegyes csúcsú pikkelyek borítják. Tűi ár alakúak, 1-1,6 cm hosszúak, váltakozó állású örvben 3-asával állnak. Kétlaki, ivari dimorfizmus: a női egyedek szélesek, elterülők, a hímivarúak felfelé törekvők. A porzós virágok rövid, hengeresek, az előző évi hajtások levélhórnáljában fejlődnek, míg a termős virágzatok levélhórnálji törpehajtások csúcsán képződnek, kicsinyek, rüghöz hasonlóak. Termés három tobozpikkelyből összenőtt, elhúsosodó, zöld, majd -második-harmadik évben- éretten hamvaskék toboz bogyó.

Virágzás: április-május

4. Elterjedés, élőhely:

Meszes és mésztelen vázталajokon pionír, állományalkotó (nyáras borókás). Kis-A , D-T

5. Természetvédelmi helyzet: TZ (természetes zavarástűrő)

Tiszafa (*Taxus baccata*)

1. Besorolás:

Nyitvatermők törzse (Gymnospermatophyta)

Tiszafafélék osztálya (Taxopsida)

Tiszafafélék családja (Taxaceae)

2. Jellemzés:

Tülevelek lágyak, hajtásrészekkel együtt lehullók, szabályosan két sorban, egy síkban állnak. Örökzöld, kétlaki. Változatos alakú fa vagy terebélyes cserje.

3. Faji bélyegek:

Kérge rozsdabarna, szürke foltokkal és csíkokkal tarkított. Az idősebb fák kérge cserepesedik. Hajtásai vékonyak, hajlékonyak, 2-3 éves korig zöldek maradnak, majd barnulók, felületük barázdás.

Tüi a függőleges vezérhajtásokon radiálisan állók, kissé ívesen lehajlók, az oldalhajtásokon kétoldalt szabályos síkba rendeződött, fésűs. A tűk magánosak, laposak, szálasak, gyengén sarló alakúak, 18-32 mm hosszúak, 2-3 mm szélesek, a főerük kiemelkedik, fonákukon fénytelen, világoszöldek. A levélcúcs röviden kihegyezett, csúcsuk sárgás. A tűk alul nyélbekerkenyedők, kis túlalapot alkotnak, amelyek a hajtás kérgén képződő hosszanti zöld lécre futnak. A levélnyel hosszúsága 2-3 mm hosszú.

A virágok nyílást megelőző év júliusában kialakulnak és ősztől jól láthatók a hajtások alsó felén, a levél hónaljában. A porzós virágok gömbölyűek, kis, 5 mm-es gomolyokban állnak, a porzólevél pajzsszerű, 6-8 portokkal, porzaskor sárgák. A porzólevelek fellevelei pikkelyszerűek.

A termővirágok zöldek, a rügyekhez hasonlóak, csúcsuk a 2-5 pikkelylevél közül mindig kiemelkedik, egy, ritkábban kettő termős virág van egy törpehajtás csúcsán. Egyetlen magkezdeményt hoznak létre.

A beporzás márciusban történik meg, de a megtermékenyítés csak két hónappal később.

Termése csonthéjas áltermés, kezdetben zöld, majd élénk- vagy kárminpiros, kehely alakú magköpeny (arillus) veszi körül. A magköpeny émelgyősen édes, nyálkás, nyúlós, ehető és felül nyitott, így a felső részen a mag látszik. A mag 4-5 mm hosszú, kétoldalt kissé összenyomott, felül többé-kevésbé négyélű, kihegyezett csúcsú, éretten barna, vagy gyakran ibolyás árnyalatú. Az egész növény az ehető magköpeny kivételével **mérgező**.

Virágzás: március-április

4. Elterjedés, élőhely:

Középhegységi

5. Természetvédelmi helyzet: U(V), G

Taxus baccata

Zárvatermők törzse (Angiospermatophyta)

Kétszikűek osztálya (Dicotyledonopsida)

Tündérrózsák rendje (Nymphaeales)

Tündérrózsafélék családja (Nymphaeaceae)

fehér tündérrózsa (*Nymphaea alba*)

vízitök (*Nuphar luteum*)

Boglárkák rendje (Ranunculales)

Boglárkafélék családja (Ranunculaceae)

mocsári gólyahír (*Caltha palustris*)

bogláros szellőrózsa (*Anemone ranunculoides*)

leánykökörcsin (*Pulsatilla grandis*)

erdei iszalag (*Clematis vitalba*)

tavaszi hérics (*Adonis vernalis*)

salátaboglárka (*Ficaria verna*)

régi boglárka (*Ranunculus acris*)

Farkasalmák rendje (Aristolochiales)

Farkasalmafélék családja (Aristolochiaceae)

farkasalma (*Aristolochia clematidis*)

kapotnyak (*Asarum europaeum*)

Mákvirágúak rendje (Papaverales)

Mákfélék családja (Papaveraceae)

vérehulló fecskefű (*Chelidonium majus*)

pipacs (*Papaver rhoeas*)

odvas keltike (*Corydalis cava*)

ujjas keltike (*Corydalis solida*)

Keserűfüvek rendje (Polygonales)

Keserűfűfélék családja (Polygonaceae)

mezei sóska (*Rumex acetosa*)

madárkeserűfű (*Polygonum aviculare*)

Szegfűvek rendje (Caryophyllales)

Alkőrmösfélék családja (Phytolaccaceae)

alkőrmös (*Phytolacca americana*)

Szegfűfélék családja (Caryophyllaceae)

konkoly (*Agrostemma githago*)

hólyagos habszegfű (*Silene vulgaris*)

fehér mécsvirág (*Melandrum album*)

magyar szegfű (*Dianthus ponederae*)

tyúkhúr (*Stellaria media*)

Libatopfélék családja (Chenopodiaceae)

tatár laboda (*Atriplex tatarica*)

fehér libatop (*Chenopodium album*)

bárányparéz (*Camphorosoma annua*)

Disznóparéjfélék családja (Amaranthaceae)

szőrös disznóparéz (*Amaranthus retroflexus*)

Varázsmogyorók rendje (Hamamelidales)

Platánfélék családja (Platanaceae)

juharlevelű/közönséges platán (*Platanus hybrida*)

Bükkfélék rendje (Fagales)

Nyírfafélék családja (Betulaceae)

közönséges mogyoró (*Corylus avellana*)

közönséges nyír (*Betula pendula*)

közönséges gyertyán (*Caprinus betulus*)

enyves éger (*Alnus glutinosa*)

Bükkfafélék családja (Fagaceae)

bükk (*Fagus sylvatica*)

csertölg / cserfa (*Quercus cerris*)

kocsányos tölgy (*Quercus robur*)

kocsánytalan tölgy (*Quercus petraea*)

szelídgesztenye (*Castanea sativa*)

Diófélék rendje (Juglandales)

Diófafélék családja (Juglandaceae)

közönséges dió (*Juglans regia*)

Csalánvirágúak rendje (Urticales)

Kenderfélék családja (Cannabaceae)

felfutó komló (*Humulus lupulus*)

kender (*Cannabis sativa*)

Csalánfélék családja (Urticaceae)

nagy csalán (*Urtica dioica*)

Szilfafélék családja (Ulmaceae)

mezei szil (*Ulmus minor*)

Teavirágúak rendje (Theales)

Orbánfűfélék családja (Guttiferae, Hypericaceae)

közönséges orbánfű (*Hypericum perforatum*)

Mályvavirágúak rendje (Malvales)

Hársfafélék családja (Tiliaceae)

nagylevelű hárs (*Tilia platyphyllos*)

kislevelű hárs (*Tilia cordata*)

Mályvafélék családja (Malvaceae)

erdei mályva (*Malva sylvestris*)

Ibolyavirágúak rendje (Violales)

Ibolyafélék családja (Violaceae)

illatos ibolya (*Viola odorata*)

háromszínű árvácska (*Viola tricolor*)

Tökfélék családja (Cucurbitaceae)

közönséges tök (*Echinocystis lobata*)

süntök (*Chelidonium majus*)

Fűzvirágzatúak rendje (Salicales)

Fűzfafélék családja (Salicaceae)

fehér fűz (*Salix alba*)
fehér nyár (*Populus alba*)

Kaprivirágúak rendje (Capparales)

Keresztesvirágúak családja (Cruciferae)

káposzta (*Brassica oleracea*)
vadrepce (*Sinapis arvensis*)
tátorján (*Crambe tataria*)
útszéli zsázsa (*Lepidium draba*)
pásztortáska (*Capsella bursa-pastoris*)
kányazsombor (*Alliaria peitolata*)

Rezedafélék családja (Resedaceae)

vadrezeda (*Reseda lutea*)

Hangavirágúak rendje (Ericales)

Hangafélék családja (Ericaceae)

fekete áfonya (*Vaccinium myrtillus*)
csarab (*Calluna vulgaris*)

Kankalinok rendje (Primulales)

Kankalinfélék családja (Primulaceae)

cifra kankalin (*Primula auricula*)
szártalan kankalin (*Primula vulgaris*)
tavaszi kankalin (*Primula veris*)
ciklámen (*Cyclamen purpurascens*)

Rózsavirágúak rendje (Rosales)

Rózsafélék családja (Rosaceae)

vadkörte/vaclor (*Pyrus pyraeaster*)
vadalma (*Malus sylvestris*)
madárberkenye (*Sorbus acuparia*)
egybibés galagonya (*Crataegus monogyna*)
málna (*Rubus idaeus*)
hamvas szeder (*Rubus caesius*)
vad szeder/földi szeder (*Rubus fruticosus*)
libapimpó (*Potentilla anserina*)
csabaíre (vérfű) (*Sanguisorba minor*)
gyepűrozsa (*Rosa canina*)
kökény (*Prunus spinosa*)

Pillangósvirágúak rendje (Fabales)

Pillangósvirágúak/Hüvelyesek családja (Fabaceae/Leguminosae)

orvosi somkóró (*Melilotus officinalis*)
lóhere (*Trifolium pratense*)
szarvas kerep (*Lotus corniculatus*)
gyalogakác (*Amorpha fruticosa*)
akác (*Robinia pseudo-acacia*)
tarka koronafürt (*Coronilla varia*)
kaszanyűgbükköny (*Vicia cracca*)
mogyorós/gumós lednek (*Lathyrus tuberosus*)

Próteavirágúak rendje (Proteales)

Ezüstfélék családja (Eleagnaceae)

keskenylevelű ezüstfa (*Eleagnus angustifolia*)

Kecskerágó-virágúak rendje (Celastrales)

Kecskerágófélék családja (Celastraceae)

bibirces kecskerágó (*Euonymus verrucosus*)

csikos kecskerágó (*Euonymus europaeus*)

Bengevirágúak rendje (Rhamnales)

Bengefélék családja (Rhamnaceae)

kutyabenge (*Frangula alnus*)

Szantálfavirágúak rendje (Santalales)

Fagyöngyfélék családja (Loranthaceae)

fagyöngy (*Viscum album*)

Mirtuszvirágúak rendje (Mirtales)

Füzénfélék családja (Lythraceae)

réti füzény (*Lythrum salicaria*)

Ligetszépefélék családja (Onagraceae)

parlagi ligetszépe (*Oenothera biennis*)

Sulyomfélék családja (Trapaceae)

sulyom (*Trapa natans*)

Kutyatejvirágúak rendje (Euphorbiales)

Kutyatejfélék családja (Euphorbiaceae)

farkas kutyatej (*Euphorbia cyparossias*)

Szappanfák rendje (Sapindales)

Juharfélék családja (Aceraceae)

körislevelű/zöld juhar (*Acer negundo*)

tatár juhar (*Acer tataricum*)

mezei juhar (*Acer campestre*)

Gólyaorrvirágúak rendje (Geraniales)

Madársóska-félék családja (Oxalidaceae)

erdei madársóska (*Oxalis acetosella*)

Gólyaorr-félék családja (Geraniaceae)

nehézsagú gólyaorr (*Geranium robertianum*)

bürok gémmorr (*Erodium cicutarium*)

Rutavirágúak rendje (Rutales)

Bálványfafélék családja (Simaroubaceae)

bálványfa (*Ailanthus altissima*)

Szömörcefélék családja (Anacardiaceae)

cserszömörce (*Cotinus coggygria*)

Lenvirágúak rendje (Linales)

Lenfélék családja (Linaaceae)

pilisi len (*Linum dolomiticum*)

Ernyősvirágúak rendje (Apiales)

Borostyánfélék családja (Araliaceae)

borostyán (*Hedera helix*)

Ernyősök családja (Umbelliferae)

mezei iringó / ördögszekér (*Eryngium campestre*)

zamatos turbolya (*Anthriscus cerefolium*)

magyarföldi husáng (*Ferula sadleriana*)

foltos bürök (*Conium maculatum*)

Somvirágúak rendje (Cornales)

Somfélék családja (Cornaceae)

húsos som (*Cornus mas*)

veresgyűrű som (*Cornus sanguinea*)

Mácsonyák rendje (Dipsaceles)

Bodzafélék családja (Caprofoliaceae)

földi bodza (*Sambucus ebulus*)

fekete bodza (*Sambucus nigra*)

kányabangita (*Viburnum opulus*)

Mácsonyafélék családja (Dipsacaceae)

héjakútnácsonya (*Dipsacus laciniatus*)

mezei varfű (*Knautia arvensis*)

Tárnicsvirágúak rendje (Gentianales)

Tárnicsfélék családja (Gentianaceae)

kornicstárnics (*Gentiana pneumonathe*)

Selyemkóróvirágúak rendje (Asclepidales)

Selyemkórófélék családja (Asclepidaceae)

selyemkóró (*Asclepias syriaca*)

méreggyilok (*Vincetoxicum hirundinaria*/ *Cynanchum vincetoxicum*)

Métengfélék családja (Apocinaceae)

kis télizöld (*Vinca minor*)

Olajfák rendje (Oleales)

Olajfafélék családja (Oleaceae)

magas kőris (*Fraxinus excelsior*)

fagyal (*Ligustrum vulgare*)

májusi orgona (*Syringa vulgaris*)

Buzérvirágúak rendje (Rubiales)

Galajfélék családja (Rubiaceae)

szagos müge (*Asperula odorata* / *Galium odoratum*)

ragadós galaj (*Galium aparine*)

tejoltó galaj (*Galium verum*)

Burgonyavirágúak rendje (Gentianales)

Burgonyafélék családja (Solanaceae)

zsidócsersznye (*Physalis alkekengi*)

ebszőlő csucsor/ keserű csucsor (*Solanum dulcamara*)

maszlag (*Datura stramonium*)

Szulákfélék családja (Convolvulaceae)

közönséges aranka (*Cuscuta europaea*)
apró szulák (*Convolvulus arvensis*)
sövényszulák (*Calystegia sepium*)

Borágóvirágúak rendje (Boraginales)

Érdeslevelűek családja (Boraginaceae)

fekete nadálytő (*Symphytum officinale*)
orvosi tüdőfű (*Pulmonaria officinalis*)
tornai vértő (*Onosoma tornense*)
terjőkekigyószisz (*Echium vulgare*)

Ajakosvirágúak rendje (Lamiales)

Ajakosak családja (Labiatae)

közönséges ínfű (*Ajunga genevensis*)
kerek repkény (*Glechoma hederacea*)
piros árvacsalán (*Lamium purpureum*)
sárgaárvacsalán (*Galeobdolon luteum*)
mezei zsálya (*Salvia pratensis*)

Tátogatóvirágúak rendje (Scrophulariales)

Tátogatófélék családja (Scrophulariaceae)

lila ökörfarkkóró (*Verbascum phoeniceum*)
szöszös ökörfarkkóró (*Verbascum phlomoides*)
közönséges gyújtóványfű (*Linaria vulgaris*)
ösztrös veronika (*Veronica chamaedrys*)

Rencefélék családja (Lentivulariaceae)

közönséges rence (*Urticularia vulgaris*)

Útifüvek rendje (Plantaginales)

Útifűfélék családja (Plantaginaceae)

lándzsás útifű (*Plantago lanceolata*)
réti útifű (*Plantago media*)

Harangvirágúak rendje (Campanulales)

Harangvirágfélék családja (Campanulaceae)

baracklevelű harangvirág (*Campanula persicifolia*)

Fészkesvirágzatúak rendje (Asterales)

Fészkesek családja (Asteraceae)

Csőesvirágúak alcsaládja (Tubuliflorae)

magas aranyvessző (*Solidago gigantea*)
százszorszép (*Bellis perennis*)
seprence (*Stenactis annua*)
ürömlevelű parlagfű (*Ambrosia artemisiifolia*)
mezei cickafark (*Achillea collina*)
orvosi székfű / kamilla (*Matricaria recuita*)
gilisztaüző varádics (*Chrysanthemum vulgare*)
fekete üröm (*Artemisia vulgaris*)
martilapu (*Tussilago farfara*)
szártalan bábakalács (*Carlina vulgaris*)

közönséges bojtorján (*Arctium lappa*)
pókhálós bojtorján (*Arctium tomentosum*)
útszéli bogáncs (*Carduus acanthoides*)
bókoló bogáncs (*Carduus nutans*)
kék búzavirág (*Centaurea cyanus*)
Nyelvesvirágúak alcsaládja (*Liguliflorae*)
mezei katáng (*Cichorium intybus*)
gyermekláncfű / pongyola pitypang (*Taraxacum officinale*)

Egyszikűek osztálya (Monocotyledonopsida)

Hídőrvirágúak rendje (Alismatales)

Hídőrfélék családja (Alismataceae)

nyílfü (*Sagittaria sagittifolia*)

Tüskéshínár-virágúak rendje (Najadales)

Békaszőlőfélék családja (Potamogetonaceae)

hínáros békaszőlő (*Potamogeton perfoliatus*)

Gyékények rendje (Typhales)

Gyékényfélék családja (Typhaceae)

bodnározó gyékény (*Typha latifolia*)

Kontyvirágúak rendje (Arales)

Kontyvirágfélék családja (Araceae)

foltos kontyvirág (*Arum maculatum*)

Békelencsefélék családja (Lemnaceae)

apró békalencse (*Lemna minor*)

Pázsitfüvek rendje (Poales)

Pázsitfüfélék családja (Poaceae/Graminaceae)

magyar / homoki csenkesz (*Festuca vaginata*)

rezgőpázsit (*Briza media*)

csomós ebír (*Dactylis glomerata*)

angolperje (*Lolium perenne*)

közönséges búza (*Triticum aestivum*)

egérárpa (*Hordeum murinum*)

nád (*Phragmites australis*)

csillagpázsit (*Cynodon dactylon*)

abrakzab (*Avena sativa*)

kukorica (*Zea mays*)

Palkavirágúak rendje (Cyperales)

Sásfélék családja (Cyperaceae)

keskenylevelű gyapjúsás (*Eriphorum angustifolium*)

tavi káka (*Schoenoplectus lacustris*)

zsombéksás (*Carex elata*)

Liliomvirágúak rendje (Alismatales)

Liliomfélék családja (Liliaceae)

őszi kikerics (*Colchicum autumnale*)

medvehagyma (*Allium ursinum*)

tűzliliom / tüzes liliom (*Lilium bulbiferum*)
kockásliliom (*Fritillaria meleagris*)
ernyős sárma (*Ornithogalum umbellatum*)
fürtös gyöngyike (*Muscari neglectum*)
üstökös gyöngyike (*Muscari comosum*)
gyöngyvirág (*Convallaria majalis*)

Amarilliszfélék családja (Amaryllidaceae)

hóvirág (*Galanthus nivalis*)
tavaszi tözike (*Leucojum verum*)

Nőszirmfélék családja (Iridaceae)

kárpáti sáfrány (*Crocus heuffelianus*)
szibériai nőszirm (*Iris sibirica*)
sárga nőszirm (*Iris pseudacorus*)

Orchideavirágúak rendje (Orchideales)

Kosborfélék családja (Orchideaceae)

pókbangó (*Ophrys sphecodes*)
agárkosbor (*Orchis morio*)

Odvas keltike (*Corydalis cava*)

1. Besorolás:

Zárwatermők törzse (Angiospermatophyta)

Kétszikűek osztálya (Dicotyledonopsida)

Mákvirágúak rendje (Papaverales)

Mákfélék családja (Papaveraceae)

2. Jellemzés:

$K_2C_{2+2}A_6G_{(2)}$ (füstikefélék (al)családjára jellemzően). A termés becőszerű, kétrekeszű, sokmagvú tok, mely olyan hosszú, mint a kocsány, a termékes virágzat felálló.

3. Faji bélyegek:

5-35 cm magas, gumós tövű évelő, a **gumó később odvas**. A levelek 2-3-szorosan összetettek, kékeszöldek, hosszú nyelűek, a levélkék fogasak. A virágzat fűrt, a párták kétoldalasan részarányos, 15-30 mm hosszú, bíborlilás vagy fehér, a felső szirmon rövid, **görbült sarkantyú** található, a **murvalevelek épek**.

Virágzás: március-május

4. Elterjedés, élőhely:

Üde gyertyán- és büккеlegyes erdőkben, ligeterdőkben, nedvesebb tölgyesekben.

5. Természetvédelmi helyzet: K

Ujjas keltike (*Corydalis solida*)

1. Besorolás:

Zárwatermők törzse (Angiospermatophyta)

Kétszikűek osztálya (Dicotyledonopsida)

Mákvirágúak rendje (Papaverales)

Mákfélék családja (Papaveraceae)

2. Jellemzés:

$K_2C_{2+2}A_6G_{(2)}$ (füstikefélék (al)családjára jellemzően). A termés becőszerű, kétrekeszű, sokmagvú tok, mely olyan hosszú, mint a kocsány; a termékes virágzat felálló.

3. Faji bélyegek:

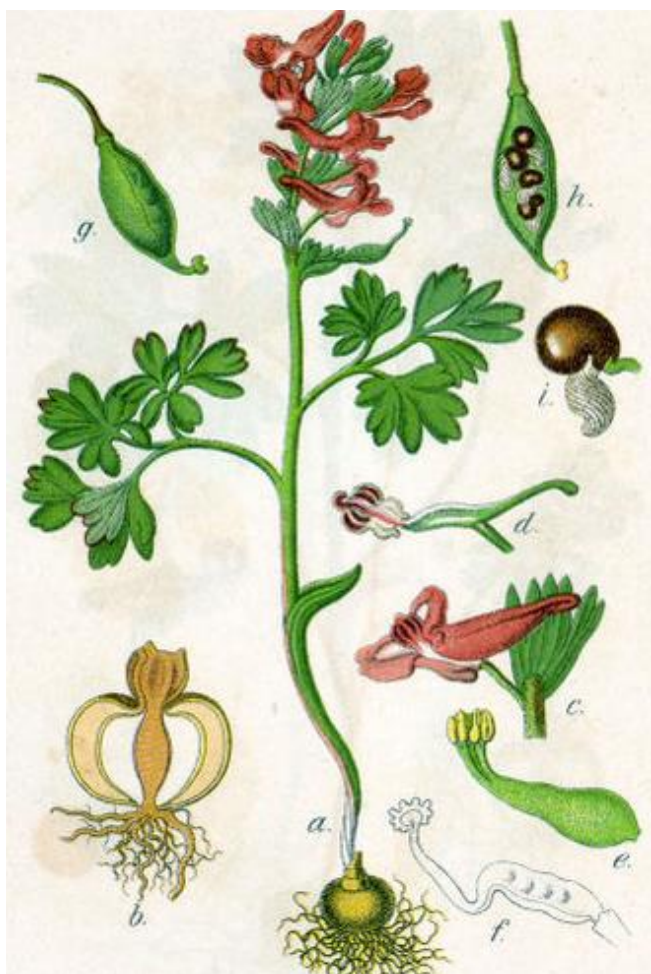
10-25 cm magas, gumós tövű évelő. A levelek 2-3-szorosán osztottak, a legalsó levél alatt ép szélű pikkelylevél van. A virágzat fűrt, a párta kétoldalasan részarányos, lilásvörös, a felső szirmon rövid sarkantyú található, a **murvalevelek ujjasan hasadtak**.

Virágzás: március-május

4. Elterjedés, élőhely:

Üde gyertyán- és büккеleges erdőkben, ligeterdőkben, nedvesebb tölgyesekben.

5. Természetvédelmi helyzet: K

Nagylevelű hárs (*Tilia platyphyllos*)

1. Besorolás:

Zárwatermők törzse (Angiospermatophyta)

Kétszikűek osztálya (Dicotyledonopsida)

Mályvavirágúak rendje (Malvales)

Hársfafélék családja (Tiliaceae)

2. Jellemzés:

$K_{4-5}C_{4-5}A_{falkás}G_{()}$ A hársak magháza virágzáskor még ötrekeszű, de a megporzást követően az elsőként megtermékenyült magkezdemény a többi magkezdemény kifejlődését gátolja, és a magházat saját üregében teljesen kitöltve fejlődik maggá, így az érett hárstermés egyszemű makk.

3. Faji bélyegek:

20-30 m-re növő, szabályos boltozatos, magasra törő koronájú lombhullató fa. Kérge sötétszürke vagy fakóbarna, finom repedésekkel és hosszanti barázdákkal. Szórt átellenes állású levelei kerekdedek, válluk szíves, csúcsuk kihegyesedő. A levéllemez kissé aszimmetrikus, széle finoman fűrészkes, színe mindkét oldalán fényes élénk zöld, kihajtáskor kissé ráncos, színi oldalát ritkás bársonyos szőrzet borítja, **fonákán az érzugokban fehér szőrösomók** fejlődnek. **Levelei átlagosan 8-10 cm szélesek**, azonban ezek az értékek az átlagostól jócskán eltérhetnek.

Bogernyő virágzata max. 6 virágból áll. Öttagú, sárgásfehér virágai nagyon illatosak, csészelevelei zöldes árnyalatúak, szíromlevelei sárgások, mindketten kissé kanalasak.

Makkja bordás, terjesztését a virágzati tengelyhez hozzánőtt a repítő murvalevél segíti. A nagylevelű és a kislevelű hárs természetes hibridje: európai hárs (*Tilia × europaea*) néven még Linné írta le. Ez magasságában felülmúlhatja mindkét szülőjét, egyéb tulajdonságai a két szülő között állnak (fonáki érzugaiban fehéres-drapp szőrösomók fejlődnek, termései kissé bordásak).

Murvaleveles virágzata virágnylás kezdetén teának gyűjthető.

Virágzás: június-július

4. Elterjedés, élőhely:

Szurdokok, völgyek, hárs-kőris sziklaerdők, gyertyános tölgyesek és bükkösök. Árnyékkedvelő, meleg, párás klímát, üde, tápanyagokban gazdag talajt kíván.

5. Természetvédelmi helyzet: K

Kislevelű hárs (*Tilia cordata*)

1. Besorolás:

Zárwatermők törzse (Angiospermatophyta)

Kétszikűek osztálya (Dicotyledonopsida)

Mályvavirágúak rendje (Malvales)

Hársfafélék családja (Tiliaceae)

2. Jellemzés:

$K_{4-5}C_{4-5}A_{falkás}G_{(1)}$ A hársak magháza virágzaskor még ötrekeszű, de a megporzást követően az elsőként megtermékenyült magkezdemény a többi magkezdemény kifejlődését gátolja, és a magházat saját üregében teljesen kitöltve fejlődik maggá, így az érett hárstermés egyszemű makk.

3. Faji bélyegek:

-30 m, szabályos boltozatos koronát fejlesztő lombhullató fa. Kérge fiatal korában sima és szürke, később barnásszürke, hosszanti barázdákkal és finom repedésekkel tagolt.

Szíves vállú, hegyes csúcsú levelei kerekdedek, a levéllemez vékony, szív alakú vagy csak kissé aszimmetrikus, széle finoman fűrészkes, színi oldala teljesen csupasz, élénk sötétzöld, **fonáka kissé hamvas, az érzugokban rozsdavörös szőrösomókkal**. A levélnyel hossza ált. a levéllemez h. fele. Bogernyő virágzata -12 virágú hosszú tengelyéhez félig hozzánőtt a repítő virágzati fellelél. Apró, 1 cm körüli átmérőjű, öttagú virágai édes illatúak. Csészelevelei halványzöldek, hosszúkás tojásdadok, kissé kanalasok, belső felületükön nektáriumok vannak. Halvány zöldessárga szíromlevelei a csészeleveleknél keskenyebbek. Falkás porzói kissé túl nyúlnak a virágtakarón, számuk 30 körüli. A virágzatban több termés is kifejlődhet. Kiváló méhlegelő és gyógynövény. Fája könnyű, puha, alaktartósága jó, szilárdsága közepes, ezért jól faragható. Tartóssága száraz körülmények között meghaladhatja az 500 évet.

Virágzás: június-július

4. Elterjedés, élőhely:

Árnyas, üde középhegységi lombos erdőkben gyakori, úrsorfának és parkfának is ültetik.

5. Természetvédelmi helyzet: K

Kőrlevelű/zöld juhar (*Acer negundo*)

1. Besorolás:

Zárwatermők törzse (Angiospermatophyta)

Kétszikűek osztálya (Dicotyledonopsida)

Szappanfák rendje (Sapindales)

Juharfélék családja (Aceraceae)

2. Jellemzés:

Fák. Ikerlependék.

3. Faji bélyegek:

10-20 m. Levélállása keresztben átellenes, **levelei** a juharok közt ritka **páratlanul szárnyasan összetettek**. Levélkéi durván fogasak vagy karéjosak-hasadtak lehetnek. Színi oldaluk világoszöldek, fonákjuk kopasz vagy pelyhesen szőrös, ősszel okkersárgára színeződnek. Rügyei hosszúkas-tojásdadok, vesszőhöz simulók, bársonyosan szőrösek. Az oldalrügyek nagyobbak mint a csúcsrügy. Virágai váltivarúak és kétlakiak, a rövidhajtásokon rövid tengelyű fürtvirágzatokban állnak. A porzós virágok kocsányai vörösek vagy sárgák lehetnek, 4 porzót viselnek, virágtakarójuk a szélmegporzáshoz való alkalmazkodásnak megfelelően csökevényes. A termős virágzatok halványzöldek.

Ikerlependék résztermései közel derékszögben állnak, szárnyaik sarlósan összehajlók. A termésérés után a következő nyárig a fán maradhat.

Virágzás: március-április

4. Elterjedés, élőhely:

É- Amerikai eredetű. A zöld juhart hazánkban homoki, sziki és ártéri erdősítésre, valamint a szennyezett levegő iránti nagyfokú tűrőképessége miatt városi útsor- és parkfának széles körben ültetik. Mindenütt elvadul, természet-közeli vegetációban a természetes fajokat kiszorítja élőhelyükről, illetve betelepülésüket megakadályozza.

5. Természetvédelmi helyzet: GY!

Tatár juhar (*Acer tataricum*)

1. Besorolás:

Zárwatermők törzse (Angiospermatophyta)

Kétszikűek osztálya (Dicotyledonopsida)

Szappanfák rendje (Sapindales)

Juharfélék családja (Aceraceae)

2. Jellemzés:

Fák. Ikerlependék.

3. Faji bélyegek:

Alacsony termetű (6-8m) fa vagy cserje, kérge sötét szürkésbarna, vesszői sötétbarnák, rügyei aprók, kissé hosszúkásak, a vesszőhöz simulók. Keresztben átellenes állású **levelei** hosszúkás tojásdadok, **tagolatlanok** vagy oldalt csökevényes karéjokat viselnek, szélük fűrész. A levéllemez hossza 6-10 cm, színe sötétzöld, ősszel égő pirosra színeződik. Apró, zöldesfehér virágai kis felálló bugavirágzatokban állnak. Ikerlependék terméseinek szárnya derékszögben vagy hegyesszögben állnak, ősszel pirosra színeződnek, majd barnára száradnak. Szárazságtűrése, alacsony termete, színes termése és őszi lombszíne miatt a tatár juhar kiváló parkfa. Magról könnyen szaporítható, kedvező körülmények között éves növekménye elérheti az 50 cm-t.

Virágzás: április-május

4. Elterjedés, élőhely:

Tatárjuharos lösztölgyesek és egyéb száraz tölgyesek, bokorerdők.

5. Természetvédelmi helyzet: K

Mezei juhar (*Acer campestre*)

1. Besorolás:

Zárwatermők törzse (Angiospermatophyta)

Kétszikűek osztálya (Dicotyledonopsida)

Szappanfák rendje (Sapindales)

Juharfélék családja (Aceraceae)

2. Jellemzés:

Fák. Ikerlependék.

3. Faji bélyegek:

10-20 m. Terebélyes, sudaras vagy tartóágas koronát fejleszt. Gyakran több évtizeden át alacsony faként él, míg eléggé meg nem erősödik ahhoz, hogy hatalmas, terebélyes fává fejlődjön. Kérgé világosbarna, parás, repedezett. Vesszői vékonyak, világosbarnák, rügyeik aprók, a csúcsrügy nagyobb az oldalrügyeknél. Keresztben átellenes állású **levelei hosszú nyelűek, lemezük tenyeresen osztott**, 7×10 cm-es. Az osztatok csúcsa tompán lekerekített. Színi oldaluk sötétzöld, fonákjuk világosabb, pelyhesen szőrös, ősszel élénk sárgára színeződnek. Apró, zöld virágai rövid tengelyű, felálló fürtökben (kevés virágú bugavirágzatban) állnak, a virágok kétivarúak, lombfakadással egy időben nyílnak. Ikerlependék termései **egyenes szögben szétálló**, laposak, a résztermések 2-3 cm hosszúak, éretlenül pirosak, később világosbarnára érnek.

Virágzás: április-május

4. Elterjedés, élőhely:

Lombos erdők elegyfája.

5. Természetvédelmi helyzet: K

NAVER, ACER CAMPESTRE L.

Mezei iringó / ördögszekér (*Eryngium campestre*)

1. Besorolás:

Zárwatermők törzse (Angiospermatophyta)

Kétszikűek osztálya (Dicotyledonopsida)

Ernyősvirágúak rendje (Asterales)

Ernyősök családja (Umbelliferae)

2. Jellemzés:

$K_5C_5A_5\overline{G(2)}$. Virágzat ernyő, alsó állású termőből ikerkaszat.

3. Faji bélyegek:

Virágzat fehéres-zöld tömött ernyő, fejecskeszerű. Murvák merev tüskések. Levelek kétszeresen tövig szeldeltek, tüskésen fogasak. M: 30-40 cm

Virágzás: július-október

4. Elterjedés, élőhely:

Száraz gyepek jellemző faja.

5. Természetvédelmi helyzet: TZ

Zamatos turbolya (*Anthriscus cerefolium*)

1. Besorolás:

Zárwatermők törzse (Angiospermatophyta)

Kétszikűek osztálya (Dicotyledonopsida)

Ernyősvirágúak rendje (Apiales)

Ernyősök családja (Umbelliferae)

2. Jellemzés:

$K_5C_5A_5\overline{G(2)}$. Virágzat ernyő, alsó állású termőből ikerkaszat. Nincs gallérlevél a virágzat alatt.

3. Faji bélyegek:

Ernyők 2-6 sugarúak, részben levelekkel átellenben vannak. Egyéves növény. 2 bibeszál jóval hosszabb vánkosnál.

Termés szálas, hosszúkás (6-10 mm h), karesú csőre 3-4 mm. Éretten fekete.

Erősen ánizs illatú!!

Virágzás: április-június

4. Elterjedés, élőhely:

Degradált erdőkben, üde akácokban, gyomtársulásokban.

5. Természetvédelmi helyzet: TZ(Gy)

Magyarföldi husáng (*Ferula sadleriana*)

1. Besorolás:

Zárwatermők törzse (Angiospermatophyta)

Kétszikűek osztálya (Dicotyledonopsida)

Ernyősvirágúak rendje (Apiales)

Ernyősök családja (Umbelliferae)

2. Jellemzés:

$K_5C_5A_5\overline{G(2)}$. Virágzat ernyő, alsó állású termőből ikerkaszat. Nincs gallérlevél a virágzat alatt.

3. Faji bélyegek:

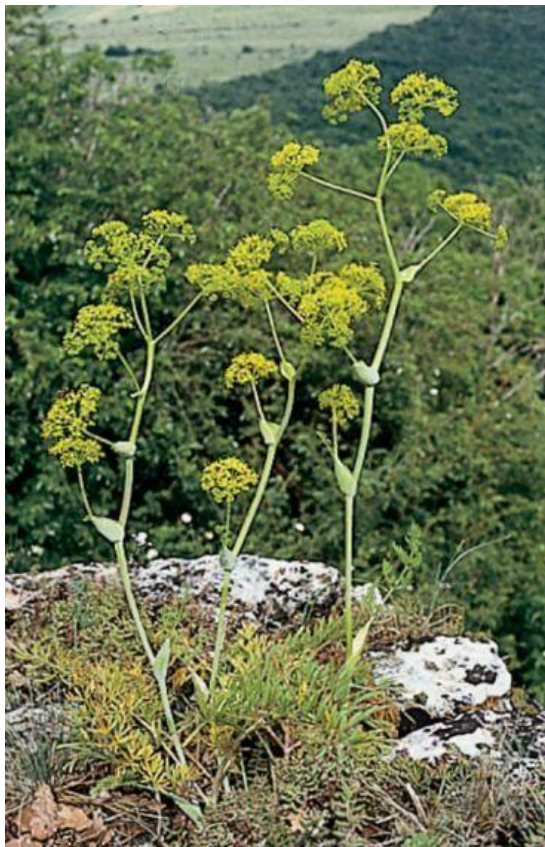
1,5-2 m magas, szára hengeres, erőteljes, belül üreges, felső részében sokágú. Levele többszörösen szárnyalt, nagy, elérheti 70 x 35 cm-es nagyságot, levélhüvelye erősen felfűjt. Leveleinek sallangjai szálalakúak, laposak, a levélcimpák 1-3 cm hosszúak, 1-3 mm szélesek, szélükön finoman érdes-fűrészesek. A 9 cm átmérőjű sátorvirágzatot **sárga virágok** alkotják. Az oldalernyők átellenesek vagy örvösek. A termés lapos, tojásdad, 7-10 mm hosszú, kopasz ikerkaszat, keskeny szárnyas szegéllyel és 3-3 kiemelkedő háti bordával. Illóolaj tartalmú.

Virágzás: június-július

4. Elterjedés, élőhely:

Preglaciális melegkori reliktum. Karsztbokorerdőben

5. Természetvédelmi helyzet: U(FV) **Fokozottan védett !!**.

Foltos bürök (*Conium maculatum*)

1. Besorolás:

Zárwatermők törzse (Angiospermatophyta)

Kétszikűek osztálya (Dicotyledonopsida)

Ernyősvirágúak rendje (Apiales)

Ernyősök családja (Umbelliferae)

2. Jellemzés:

$K_5C_5A_5\overline{G(2)}$. Virágzat ernyő, alsó állású termőből ikerkaszat. Gallérlevelek és gallérkalevelek vannak.

3. Faji bélyegek:

1-2 éves, 1,5 m magasságot is elérő, kellemetlen szagú gyomnövény. A szár elsősorban a töve felé szőrös és foltos (innen származik a magyar és a latin név is). A szár könnyen letörölhető hamvas viaszbevonattal is rendelkezik. A levelek tagoltak, 3-5-szörösen szárnyasak, rövid szeletekkel. A virágzat összetett ernyő. 2-3 mm-es hártás szélű gallérlevelei vannak. Termés 3-4 mm h.

Mérgező. A görögöknél és a rómaiaknál főzetét kivégzésre használták. Szókratész is bürök főzetet ivott.

Virágzás: június-október

4. Elterjedés, élőhely:

Útszéli gyomtársulásokban.

5. Természetvédelmi helyzet: Gy

Fészkesvirágzatúak rendje (Asterales)

Fészkesek családja (Asteraceae)

Csővesvirágúak alcsaládja (Tubuliflorae)

magas aranyvessző (*Solidago gigantea*)

százsorszép (*Bellis perennis*)

seprence (*Stenactis annua*)

ürömlevelű parlagfű (*Ambrosia artemisiifolia*)

mezei cickafark (*Achillea collina*)

orvosi székfű / kamilla (*Matricaria recuita*)

giliszaűző varádics (*Chrysanthemum vulgare*)

fekete üröm (*Artemisia vulgaris*)

martilapu (*Tussilago farfara*)

szártalan bábakalács (*Carlina vulgaris*)

közönséges bojtorján (*Arctium lappa*)

pókhálós bojtorján (*Arctium tomentosum*)

útszéli bogáncs (*Carduus acanthoides*)

bókoló bogáncs (*Carduus nutans*)

kék búzavirág (*Centaurea cyanus*)

Nyelvesvirágúak alcsaládja (Liguliflorae)

mezei katáng (*Cichorium intybus*)

gyermekláncfű / pongyola pitypang (*Taraxacum officinale*)

Magas aranyvessző (*Solidago gigantea*)

1. Besorolás:

Zárwatermők törzse (Angiospermatophyta)

Kétszikűek osztálya (Dicotyledonopsida)

Fészkesvirágzatúak rendje (Asterales)

Fészkesek családja (Asteraceae)

Csőesvirágúak alcsaládja (Tubuliflorae)

2. Jellemzés:

$K_{(5)}C_{(5)}A_{(5)}\overline{G}_{(2)}$. Virágzat fészkes, alsó állású termőből kaszat. CS+NY

3. Faji bélyegek:

50-220 cm magas, kúszó gyöktörzsűs évelő. Szára felálló, leveles, **felső részében szőrös**. Levelei lándzsásak, hosszúkásak, alul ép szélűek, csúcsuk felé fűrészesek. A fészkesvirágzatok apróak, 5 mm-sek, **ívesen lehajló, egyoldalas bugában** nyílnak. A virágok sárgák, a fészek szélén elhelyezkedő nyelvis virágok alig hosszabbak a csöveseknél. Termése ék alakú kaszat. Virágzás: július-október

4. Elterjedés, élőhely:

Ártereken, ligeterdőkben, mocsarakban. Amerikai eredetű.

5. Természetvédelmi helyzet: Gy!

Szászsorszép (*Bellis perennis*)

1. Besorolás:

Zárwatermők törzse (Angiospermatophyta)

Kétszikűek osztálya (Dicotyledonopsida)

Fészkesvirágzatúak rendje (Asterales)

Fészkesek családja (Asteraceae)

Csőesvirágúak alcsaládja (Tubuliflorae)

2. Jellemzés:

$K_{(5)}C_{(5)}A_{(5)}\overline{G}_{(2)}$. Virágzat fészkes, alsó állású termőből kaszat. CS+NY

3. Faji bélyegek:

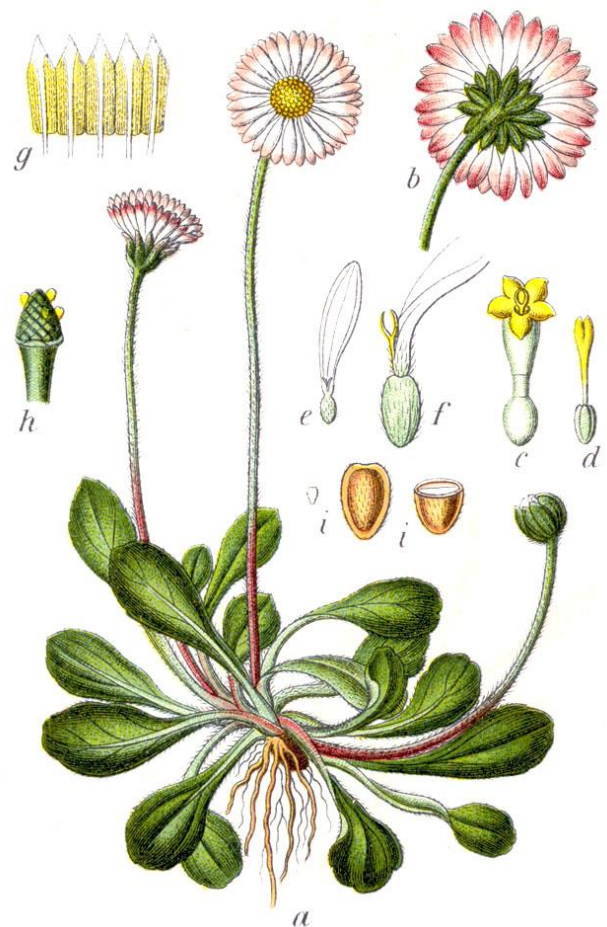
Évelő, törzsás növény, csipkés szélű levelei visszás tojásdadok. A fészkes virágzat hosszú, levéltelen száron ül. A fészkek közepén a sárga csöves virágok, szélén a fehér nyeles virágok találhatóak.

Virágzás: január-december

4. Elterjedés, élőhely:

Üde réteken legelőkön. Főleg Középhegységben és DT gyakori.

5. Természetvédelmi helyzet: TZ

Seprence (*Stenactis annua*)

1. Besorolás:

Zárwatermők törzse (Angiospermatophyta)

Kétszikűek osztálya (Dicotyledonopsida)

Fészkesvirágzatúak rendje (Asterales)

Fészkesek családja (Asteraceae)

Csövesvirágúak alcsaládja (Tubuliflorae)

2. Jellemzés:

$K_{(5)}C_{(5)}A_{(5)}\overline{G}_{(2)}$. Virágzat fészkes, alsó állású termőből kaszat. CS+NY

3. Faji bélyegek:

30-90 cm magas, egyéves növény. Az alsó levelek tojásdadok, hosszú nyelűek, durván és egyenlőtlenül fűrészesek, a felsők lándzsásak, ép szélűek, ülők. A fészkesvirágzatok bogernyőben állnak. A fészkepikkelyek spirálisan állnak. A csöves virágok sárgák, a nyelvek kékesek, hosszabbak, mint a fészkek. Termése bóbítás kaszat, a bóbíta kétsoros.

Igen változatos.

Virágzás: június-október

4. Elterjedés, élőhely:

Zavart termőhelyeken, gyomtársulásokban.

5. Természetvédelmi helyzet: Gy

Ürömlevelű parlagfű (*Ambrosia artemisiifolia*)

1. Besorolás:

Zárwatermők törzse (Angiospermatophyta)

Kétszikűek osztálya (Dicotyledonopsida)

Fészkesvirágzatúak rendje (Asterales)

Fészkesek családja (Asteraceae)

Csövesvirágúak alcsaládja (Tubuliflorae)

2. Jellemzés:

$K_{(5)}C_{(5)}A_{(5)}\overline{G}_{(2)}$. Virágzat fészkes, alsó állású termőből kaszat. CS

3. Faji bélyegek:

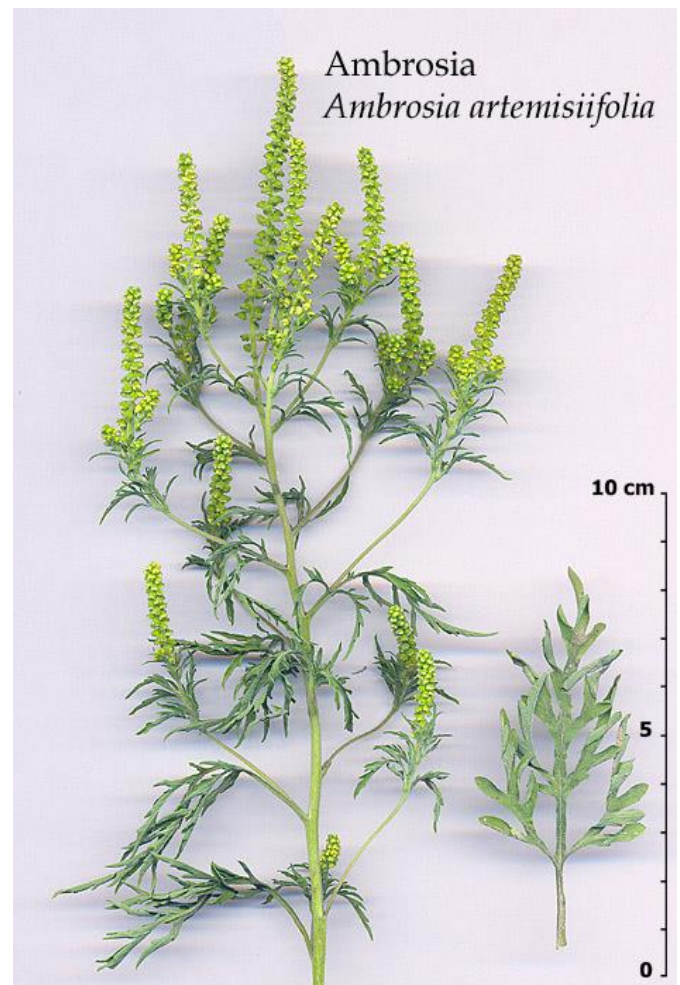
20-140 cm magas, terebélyes, ágas egyéves gyom. Szára rányomottan szőrös, tompán négyélű. A levelek 1- vagy 2-szeresen szárnyasan szeldeltek, fonákuk rányomottan pelyhes. A száron a fészkek füzérben állnak, csüngők, a porzósak rendszerint felül, a termősek alul. A porzós fészkek 4-5 mm átmérőjűek, rövid kocsányon ülnek, 10-15 virágot tartalmaznak, sárgák. A termősek a felső levelek hónaljában 1-2-sével ülnek. A termőt a zöld, hat szorosan simuló foggal ellátott burok félig takarja, ami a terméssel együtt lehullik. A termés 2-4 mm hosszú, szív alakú, szürke. Virágpora súlyos allergiát okoz.

Virágzás: június-október

4. Elterjedés, élőhely:

Zavart termőhelyeken, gyomtársulásokban.

5. Természetvédelmi helyzet: Gy!

Útszéli bogáncs (*Carduus acanthoides*)

1. Besorolás:

Zárwatermők törzse (Angiospermatophyta)

Kétszikűek osztálya (Dicotyledonopsida)

Fészkesvirágzatúak rendje (Asterales)

Fészkesek családja (Asteraceae)

Csőesvirágúak alcsaládja (Tubuliflorae)

2. Jellemzés:

$K_{(5)}C_{(5)}A_{(5)}\overline{G}_{(2)}$. Virágzat fészkes, alsó állású termőből kaszat. CS Vacokpelyvák¹ vannak

3. Faji bélyegek:

Szár csúcán **több rövid kocsányú fészek**. Levelek lándzsásak, mélyen szárnyasan hasadtak, hasábok is 2-5 hasábúak, 2-4 mm h tövisűek. Levélfonák zöld. **Fészkepikkelyek** rásimulók v. **kissé elállóak**.

Virágzás: június-november

4. Elterjedés, élőhely:

Bolygatott száraz gyepeken, gyomtársulásokban.

5. Természetvédelmi helyzet: Gy

¹ fészkesvirágzatban az egyes virágok tövében álló hártványos pikkelylevelek

Bókoló bogáncs (*Carduus nutans*)

1. Besorolás:

Zárwatermők törzse (Angiospermatophyta)

Kétszikűek osztálya (Dicotyledonopsida)

Fészekvirágzatúak rendje (Asterales)

Fészkesek családja (Asteraceae)

Csőesvirágúak alcsaládja (Tubuliflorae)

2. Jellemzés:

$K_{(5)}C_{(5)}A_{(5)}\overline{G}_{(2)}$. Virágzat fészkes, alsó állású termőből kaszat. CS Vacokpelyvák² vannak

3. Faji bélyegek:

-120 cm magas. A virágszár hosszú, szürkén molyhos. A levelek 10-12 cm h, 4-5 cm sz, 7-8 szeletűek. A levélváll a szárra fut. A csúcs tövisek 4-7 mm h, vörös alapúak. A levél színe is mirigyszőrös. A levél színe sötétzöld, fonáka szürkés. A fonákon az erek zöld-sárga közepcsíkúak. A levélszínén az ér világító, sárgászöld. A fészek bókoló átmérője fészkepikkelyekkel 4-8 cm. Közvetlen a fészek alatt az előlevelek simaszélűek. A fészkepikkelyek a fészektől erősen elhajlóak, a legkülső teljesen visszahajló. 3-8 mm szélesek, az elhajlástól 12-16 mm hosszúak, szürkés. A legbelső fészkepikkelyek fokozatosan módosulnak virágokká.

Virágzás: május-augusztus

4. Elterjedés, élőhely:

Legelőkön, parlagokon gyakori.

5. Természetvédelmi helyzet: Gy

² fészekvirágzatban az egyes virágok tövében álló hártyás pikkelylevelek

Mezei katáng (*Cichorium intybus*)

1. Besorolás:

Zárwatermők törzse (Angiospermatophyta)

Kétszikűek osztálya (Dicotyledonopsida)

Fészkesvirágzatúak rendje (Asterales)

Fészkesek családja (Asteraceae)

Nyelvesvirágúak alcsaládja (Liguliflorae)

2. Jellemzés:

$K_{(5)}C_{(5)}A_{(5)}\overline{G}_{(2)}$. Virágzat fészkes, alsó állású termőből kaszat. NY Külső fészkepikkelyek elállóak.

3. Faji bélyegek:

Végálló fészkek kocsánya csak kevéssé vastagodó a fészkek alatt. A murvásodó levelek lándzsásak v. tojásdadok.

Virágzás: június-november

4. Elterjedés, élőhely:

Zavart termőhelyeken, gyomtársulásokban.

5. Természetvédelmi helyzet: TZ(Gy)

CHICORY
Cichorium intybus L.

Gyermekláncfű / pongyola pitypang (*Taraxacum officinale*)

1. Besorolás:

Zárwatermők törzse (Angiospermatophyta)

Kétszikűek osztálya (Dicotyledonopsida)

Fészkesvirágzatúak rendje (Asterales)

Fészkesek családja (Asteraceae)

Nyelvesvirágúak alcsaládja (Liguliflorae)

2. Jellemzés:

$K_{(5)}C_{(5)}A_{(5)}\overline{G}_{(2)}$. Virágzat fészkes, alsó állású termőből kaszat. NY.

3. Faji bélyegek:

5-30 cm magas, húsos, függőleges gyöktörzsű, fehér tejnedvű évelő. Levelei tölevélrózsában állnak, fényesek, kacúrosak, ritkán épek, a nyélre hosszan lefutók. A fészek magánosan áll a csöves tőkocsány végén, 30-35 mm átmérőjű. A külső fészkepikkelyek lehajlanak. A nyelves virágok aranysárgák. A kaszattermés hosszúcsőrű, a csőr végén szétterülő bóbítával.

Gyógynövény

Virágzás: március-december

4. Elterjedés, élőhely:

Zavart termőhelyeken, gyomtársulásokban.

5. Természetvédelmi helyzet: Gy

Egyszikűek osztálya (Monocotyledonopsida)

Pázsitfűvek rendje (Poales)

Pázsitfűfélék családja (Poaceae/Graminaceae)

magyar / homoki csenkesz (*Festuca vaginata*)

rezgőpázsit (*Briza media*)

csomós ebír (*Dactylis glomerata*)

angolperje (*Lolium perenne*)

közönséges búza (*Triticum aestivum*)

egérárpa (*Hordeum murinum*)

nád (*Phragmites australis*)

csillagpázsit (*Cynodon dactylon*)

abrakzab (*Avena sativa*)

kukorica (*Zea mays*)

Magyar / homoki csenkesz (*Festuca vaginata*)

1. Besorolás:

Zárwatermők törzse (Angiospermatophyta)

Egyszikűek osztálya (Monocotyledonopsida)

Pázsitfűvek rendje (Poales)

Pázsitfűfélék családja (Poaceae/Graminaceae)

2. Jellemzés:

P₂A₍₅₎G. Virágzat buga.

3. Faji bélyegek:

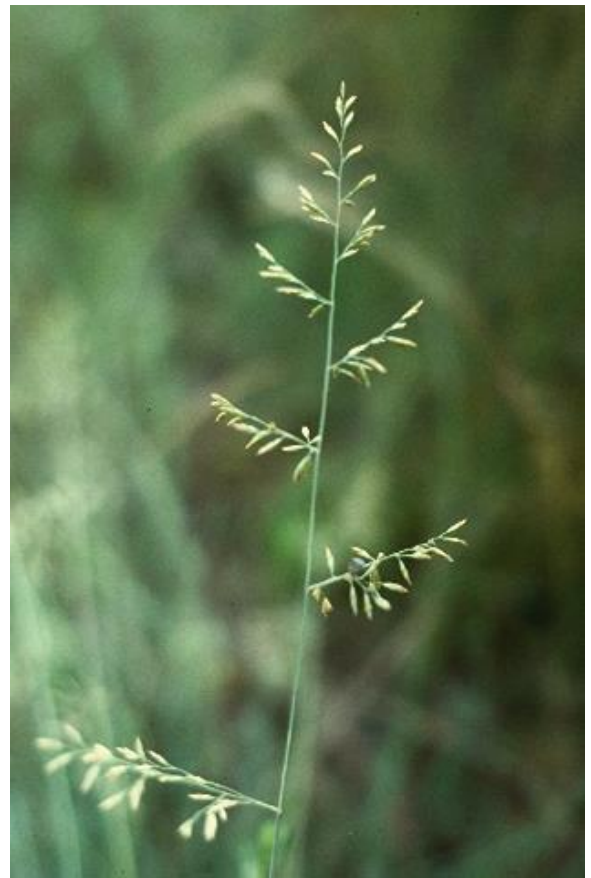
20-60 cm magas, tömött csomókat alkotó, évelő fűfélé. A meddő hajtás hüvelye tövig hasadt, a levelek kékes-hamvasak, viaszosak, 0.8-1 mm szélesek. A tőlevelek keresztmetszetben kerekdedek, domború oldalúak. Bugája elvirágzás után is terebélyes, laza, 15-20 cm hosszú, a kalászkák halványzöldek, 5 mm hosszúak, a külső pelyva szálkátlan, hártyásszélű, a toklász 3-4 mm hosszú, rendszerint szálkátlan.

Virágzás: május-június

4. Elterjedés, élőhely:

Homokpusztagyepen, homoki erdeifenyvesben, nyáras borókásokban.

5. Természetvédelmi helyzet: E

Rezgőpázsit (*Briza media*)

1. Besorolás:

Zárwatermők törzse (Angiospermatophyta)

Egyszikűek osztálya (Monocotyledonopsida)

Pázsitfűvek rendje (Poales)

Pázsitfűfélék családja (Poaceae/Graminaceae)

2. Jellemzés:

P₂₋₃A (5)G. Virágzat buga.

3. Faji bélyegek:

Füzerkék szíves kerekdedek. 3-4 mm h. barnásvörösek.

Virágzás: május-július

4. Elterjedés, élőhely:

Mezofil réteken gyakori.

5. Természetvédelmi helyzet: K

Egérárpa (*Hordeum murinum*)

1. Besorolás:

Zárwatermők törzse (Angiospermatophyta)

Egyszikűek osztálya (Monocotyledonopsida)

Pázsitfűvek rendje (Poales)

Pázsitfűfélék családja (Poaceae/Graminaceae)

2. Jellemzés:

P₂₋₃A (5)G. Virágzat kalász. Kalász csúcsa hármás füzérkével végződik. 6 pelyva 6 toklász minden padkán.

3. Faji bélyegek:

Egyéves növény -25 cm. Virágzat -6 cm. Füzér tengelye törékeny, éréskor széthulló. Középső füzérkének pelyvéja h pillás. Toklász -10 mm hosszú, szálkája 20-30 mm.

Virágzás: május-július

4. Elterjedés, élőhely:

Útszéli gyomtársulásokban gyakori.

5. Természetvédelmi helyzet: GY

